

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 93/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť E. R., K., zastúpenej advokátkou JUDr. K. A., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 16/2007 z 12. decembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. R. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. februára 2009 doručená sťažnosť E. R. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Mcdo 16/2007 z 12. decembra 2008.

1. Zo sťažnosti vyplýva, že najvyšší súd napadnutým uznesením *„zrušil na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 179/2006 zo dňa 10. 10. 2006 a rozsudok Okresného súdu Košice II č. k. 41C 81/05-141 zo dňa 22. 3. 2006 vo výroku o splnenie povinnosti žalovaným (S., K.) zaplatiť žalobkyni (sťažovateľke) 969,- Sk spolu úrokom z omeškania a vo výroku o trovách konania a vrátil vec v rozsahu zrušenia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie...“*.

Podľa názoru sťažovateľky *„Najvyšší súd poprel napadnutým uznesením, že zákon č. 182/1993 Z. z. je lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku, teda, že zákon č. 182/1993 Z. z. v § 8 (v znení účinnom do 30. 6. 2004, podľa ktorého sa posudzovala predmetná vec sťažovateľky) presne upravoval práva a povinnosti správcu pri skončení správy bytového domu... Najvyšší súd nerešpektoval základný zmysel predmetného zákona a vôbec podľa neho neposúdil vec sťažovateľky...“*.

Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd napadnutým uznesením porušil jej základné právo na súdnu ochranu *„lebo vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia, keď vec neposúdil komplexne podľa zákona č. 182/1993 Z. z., ale iba podľa zmluvy o výkone správy, ktorú mala sťažovateľka uzatvorenú so S., K. a v otázke započítania iba podľa Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd sa takmer vôbec nezaoberal posúdením práv a povinností S., K. ako správcu bytového domu podľa zákona 182/1993 Z. z.*

Ďalej Najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu, keď dospel k záveru, že žiadne procesné ustanovenie neobmedzuje generálneho prokurátora v tom smere, že mimoriadne dovolanie možno podať aj voči rozhodnutiu súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy. Tento názor Najvyššieho súdu považujeme za nesprávny...“.

Na podporu tohto svojho tvrdenia sťažovateľka uviedla, že *„V skutkovo aj právne podobnej veci ako je vec sťažovateľky rozhodol Najvyšší súd, že nie sú splnené podmienky*

mimoriadneho dovolania a konanie o mimoriadnom dovolaní zastavil – uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 3/2008 zo dňa 27. 3. 2008“.

2. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd „na základe dôvodov uvedených v sťažnosti po jej prerokovaní rozhodol nasledovne:

1. *Základné právo sťažovateľky E. R. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 16/2007 zo dňa 12. 12. 2008 porušené bolo.*

2. *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 16/2007 z 12. 12. 2008 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.*

3. *Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť náhradu trov konania sťažovateľke v sume 289,74 € na účet jej právnej zástupkyne JUDr. K. A... do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.“.*

3. Sťažnosťou napadnutým uznesením sp. zn. 5 Mcdo 16/2007 z 12. decembra 2008 najvyšší súd rozhodol tak, že „Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 10. októbra 2006 sp. zn. 6 Co 179/2006 a rozsudok Okresného súdu Košice II z 22. marca 2006 č. k. 41 C 81/05-141 vo výroku o splnenie povinnosti žalovaným zaplatiť žalobkyni 969,- Sk spolu s úrokom z omeškania a vo výroku o trovách konania zrušuje a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie“.

V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol:

a) „Okresný súd Košice II (súd prvého stupňa) rozsudkom z 22. marca 2006... uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni 969,-- Sk, spolu s 10 %-ným ročným úrokom z omeškania od 19. júna 2004 do zaplatenia a náhradou trov konania v sume 2 573,50 Sk, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Konanie o časti žaloby, týkajúcej sa úrokov z omeškania v rozsahu prevyšujúcom 10 %, zastavil...“

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach (odvolací súd) rozsudkom z 10. októbra 2006... potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, okrem jeho výroku o zastavení časti konania. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov odvolacieho

konania v sume 2 277,- Sk, k rukám jej právnej zástupkyne do troch dní. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, vrátane jeho záveru o nemožnosti započítania pohľadávok účastníkov. Uviedol, že z právnej úpravy platnej v čase skončenia zmluvného vzťahu účastníkov vyplývala pre žalovaného iba povinnosť predložiť vlastníkom bytov a nebytových priestorov správu o svojej činnosti a odovzdať všetky písomné materiály, ktoré súvisia so správou domu. Pokiaľ by žalovaný riadne splnil túto svoju zákonnú povinnosť, nemohol by vykonať vyúčtovanie skutočných nákladov na plnenia poskytnuté jednotlivým vlastníkom bytov v období od januára 2004 do mája 2004. Ak napriek tomu takéto vyúčtovanie vykonal, porušil svoju zákonnú povinnosť v súvislosti s odovzdaním písomných materiálov týkajúcich sa správy predmetného bytového domu. Keďže žalovaný nebol oprávnený vykonať takéto vyúčtovanie, nemohla mu vzniknúť ani pohľadávka spôsobilá na započítanie proti pohľadávke žalobkyne. Ak teda žalovaný tvrdil, že pohľadávka žalobkyne zanikla započítaním, na toto jeho tvrdenie nebolo možné prihliadnuť.“

b) „Proti rozsudku súdu prvého stupňa, s výnimkou jeho výroku o zastavení časti konania, a rozsudku odvolacieho súdu podal generálny prokurátor... mimoriadne dovolanie. Navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu, že spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci... V odôvodnení mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že právne relevantnou skutočnosťou v predmetnej veci je otázka, či je správca domu oprávnený vykonať vo vzťahu k vlastníkom bytov a nebytových priestorov vyúčtovanie skutočných nákladov za poskytované plnenia aj počas kalendárneho roka (v prípade ukončenia správy), alebo je iba povinný predložiť vlastníkom bytov a nebytových priestorov správu o činnosti a odovzdať im všetky písomné materiály, ktoré súvisia so správou domu. Podľa dovolateľa je správca oprávnený pri ukončení svojej činnosti vykonať vyúčtovanie nákladov aj za kratšie časové obdobie ako je celý kalendárny rok... Rovnako mali sudy posúdiť... aj spôsob zániku záväzkov. Ak... žalovaný urobil prejav adresovaný žalobkyňi, smerujúci k započítaniu pohľadávky, mal súd náležité skúmať, či sú tieto pohľadávky spôsobilé na započítanie v zmysle § 580 O. z.“

c) «Žalobkyňa navrhla mimoriadne dovolanie zamietnuť z dôvodu, že smeruje proti rozsudku, ktorý sa týka peňažného plnenia so zanedbateľnou hodnotou, s hodnotou ktorá

neprevyšuje trojnásobok minimálnej mzdy, proti ktorému rozsudku ustanovenie § 238 ods. 5 O. s. p. dovolanie nepripúšťa. Poukázala na uznesenia Najvyššieho súdu z 27. marca 2008 sp. zn. 4 MCdo 1/2008 a 4 MCdo 3/2008, ktorými bolo v obdobných veciach zastavené konanie o mimoriadnych dovolaniach generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Pre prípad, že dovolací súd mimoriadne dovolanie z tohto dôvodu nezamietne, žalobkyňa navrhla napadnuté rozsudky „potvrdiť“, pretože sú správne...»

d) «Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací... dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je prípustné a tiež dôvodné.

Žalobkyňa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky navrhla tento opravný prostriedok „zamietnuť“ z dôvodu, že smeruje proti rozsudkom, ktoré sa týkajú peňažného plnenia so zanedbateľnou hodnotou, s hodnotou ktorá neprevyšuje trojnásobok minimálnej mzdy...

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Košice II z 22. marca 2006... a rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 10. októbra 2006... sa nestotožňuje so záverom iného senátu zaujatým vo veciach vedených pod sp. zn. 4 MCdo 1/2008 a 4 MCdo 3/2008...

Predmet mimoriadneho dovolania právna úprava vymedzuje jednak pozitívne, keď v ustanovení § 243f ods. 1 O. s. p. uvádza, že týmto opravným prostriedkom možno napadnúť právoplatné rozhodnutia súdu za podmienok uvedených v § 243e O. s. p. (t. j. ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci) a jednak negatívne, keď v ustanovení druhého odseku tohto paragrafu vymedzuje rozhodnutia, proti ktorým mimoriadne dovolanie nie je prípustné... Citované ustanovenia, ani ustanovenie § 243e ods. 1, a ani žiadne iné procesné ustanovenie, neobmedzujú generálneho prokurátora v tom smere, že by uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku bolo viazané aj na ďalší procesný predpoklad, napr. na to, aby napadnuté rozhodnutie súdu bolo o peňažnom plnení prevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy. Zákonnom ustanovené podmienky a predpoklady použitia mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora nemožno vykladať ani extenzívne ale ani reštriktívne, a to najmä nie použitím procesnej analógie, ktorá je len jednou z metód slúžiacou na

vyplňovanie medzier v zákone alebo práve, o ktorý prípad podľa názoru senátu v danej veci nejde.

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že neprichádza do úvahy zastavenie konania o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora a že treba ním napadnuté rozhodnutia súdov nižších stupňov preskúmať...

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní vytýka napadnutej časti rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej, že spočíva v nesprávnom právnom posúdení... Generálny prokurátor tak robí dôvodne.

Pre rozhodnutie vo veci samej bolo dôležité posúdenie otázky, či žalovaný, ako správca bytov, v súvislosti s ukončením svojej činnosti mohol alebo nemohol vykonať vyúčtovanie skutočných nákladov (§ 8 ods. 2 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení účinnom do 30. júna 2004). Od spôsobu jej vyriešenia záviselo aj posúdenie možnosti započítania pohľadávky žalovaného voči pohľadávke žalobkyne...»

Po citovaní príslušných ustanovení „Zmluvy o výkone správy zo 14. októbra 2002“, ich interpretácii a aplikovaní na posudzovanú právnu vec najvyšší súd vyslovil názor, že správca po zániku jeho zmluvného vzťahu s vlastníkami bytov mal právo, „aby v súvislosti s ukončením jeho správcovstva mohol vyúčtovať svoje platby vo vzťahu k vlastníkom bytov... Účinným kompenzačným prejavom žalovaného urobeným na pojednávaní konanom potom, čo sa jeho peňažná pohľadávka už stretla s peňažnou pohľadávkou žalobkyne, zanikla pohľadávka, ktorú žalobkyňa voči nemu uplatnila v súdnom konaní (viď stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijaté 11. decembra 2008, sp. zn. Cpj 23/06, ktoré bude uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. ...

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie..., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, keďže v preskúmanej veci v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nebol dostatočne zistený skutkový stav, rozhodnutie krajského súdu v celom rozsahu, a pre tie isté vady i rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti o splnenie povinnosti a v časti o trovách konania... zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého

stupňa na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania...“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony

na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V predmetnej veci sťažovateľka predovšetkým namietala, že najvyšší súd ako dovolací súd porušil jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože „*vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia v predmetnej veci*“, a tiež z dôvodu, že „*dospel k záveru, že žiadne procesné ustanovenie neobmedzuje generálneho prokurátora v tom smere, že mimoriadne dovolanie možno podať aj voči rozhodnutiu súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy*“. (Pozri bod 1 I. časti odôvodnenia.)

Z rozhodnutia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu však vyplýva, že sťažnosťou napadnutým uznesením zrušil prvostupňový a druhostupňový rozsudok (pozri bod 3 I. časti odôvodnenia) a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, čo bez akýchkoľvek pochybností znamená, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu sa konanie o splnenie povinnosti zaplatiť sumu 969 Sk s príslušenstvom neskončilo. V danom prípade nejde, resp. nešlo o konečné rozhodnutie, dôsledkom ktorého by bolo právoplatné skončenie veci, prípadne zastavenie súdneho konania.

Podľa názoru ústavného súdu namietanie nesprávnosti a nezákonnosti rozhodnutia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nemôže byť samo osebe dôvodom na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Najvyšší súd v tomto prípade neodmietol sťažovateľke poskytnutie súdnej ochrany, vecou sa zaoberal a rozhodol o nej. Sťažovateľka mala a aj bude mať možnosť v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom a aj krajským súdom a následne aj pred najvyšším súdom uplatniť ochranu označeného práva aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany týchto práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti. V danej veci sa súdne konanie nachádza v štádiu prvostupňového konania na okresnom súde, ktorý bude v súlade s názorom dovolacieho súdu vykonávať ďalšie dôkazy na dostatočné zistenie skutkového stavu. K vykonávaniu dôkazov sa sťažovateľka bude môcť v konaní pred okresným súdom vyjadriť za tých istých podmienok, ako druhí účastníci konania.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy predmetným uznesením najvyššieho súdu nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd na záver poznamenáva, že dôvody uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 16/2007 z 12. decembra 2008 sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných procesných noriem. Toto rozhodnutie nevykazuje znaky svojvôle, nevyhodnocuje nové dôkazy a právne závery, konštatuje predovšetkým nesprávne právne posúdenie veci, k čomu dospel na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03, I. ÚS 311/08).

Pokiaľ sťažovateľka na podporu svojich tvrdení o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu poukázala na uznesenie iného senátu najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 3/2008 z 27. marca 2008, ktorým tento senát v obdobnej právnej veci iných účastníkov konania rozhodol odlišným spôsobom ako senát

5 MCdo najvyššieho súdu v sťažovateľkinej veci, ústavný súd pripomína, že nie je jeho úlohou zjednocovať rozhodovacia prax všeobecných súdov, lebo zjednocovanie rozhodovacej praxe v danom (posudzovanom) prípade je vecou samotného najvyššieho súdu (obdobne I. ÚS 235/07, III. ÚS 26/08, III. ÚS 208/08).

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky ako celok (a to z dôvodu uvedeného v enunciiate svojho rozhodnutia), nepovažoval za dôvodné zaoberať sa jej ďalšími návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2009